Edebî Bilgiler (Düzyazı Türleri)

1. Kış, İstanbul'da beş gündür bütün numaralarını sergiledi. Limana, şehrin sokaklarına, benim ihtiyar vücuduma ejderha gibi saldırdı. Her şeyi alt üst etti. Hallaç dükkânına döndürdü. Başka zamanlar kar görünce sevinirdim. Bu sene müthiş bir üzüntü verdi bana. Bu anda senin yerinde olmayı ne kadar isterdim dostum. Fakat Almanya'da değil de Fransa'da ve Paris'te. Sabahleyin kahvede, evimin veya otelimin altında kahvaltı edip bir parçacık çalışmak, öğleden sonra yemeği Opera Caddesi'yle Odeon arasındaki lokantada yemek; müzelere, sergilere gitmek, bir dostla bir kahvede oturup konuşmak… Mecmua idarehanelerine, kütüphanelere, müzikhollere, tiyatroya ve sergiye aynı yenilik ve yaratıcılığı görmek için gidilen bir memleket... Geçen sene şubatta bir yirmi gün gitmiştim. Öyle anlar geçirdik ki! Abidin'le ve Pertev'le geçirdiğim bazı saatleri hiç unutamayacağım. Bunları daha sonra yazarım.

Bu parça aşağıdaki öğretici metin türlerinden hangisine örnektir?

A) Gezi yazısı
B) Anı
C) Mektup
D) Otobiyografi
E) Günlük

2. – Bahsettiğiniz günlerin edebiyatıyla günümüzün edebiyatı arasındaki dil ve düşünce farklarını izah eder misiniz?

– Bugünü hazırlayan dündür. Dilde sadeleşme cereyanları hatta bizden de çok önce başlamıştır. Raftaki kalın, siyah kitap Şemsettin Sami'nin meşhur lügatidir. Dün akşam onun ön sözünü okuyordum. Öz Türkçeden bahsediyor orada. Altmış, yetmiş yıl önce öz dilden bahsediyor. Hatta Çağataycadan bile söz alınması gerektiğini; Arapçaların, Farsçaların dilden birer birer atılması lazım geldiğini ifade ediyor.

Bu parça aşağıdaki düzyazı türlerinin hangisinden alınmıştır?

A) Biyografi
B) Eleştiri
C) Makale
D) Mülakat
E) Deneme

3. **Dil ve anlatım özelliklerinden hareketle aşağıdaki parçalardan hangisinin diğerlerinden farklı bir metin türünden alındığı söylenebilir?**

A) Üretim teknolojisine çığır açıcı yenilikler getiren üç boyutlu yazıcılar, insanoğlunun hayal gücünü zorluyor. Yaratıcı fikirler ve tasarımlar gerçek modellere, parçalara ve prototiplere hızlı bir şekilde dönüşüveriyor.

B) Hiçbir şeyden haberim yoktu. Yaz henüz gelmişti, balkonda oturuyordum. Bir elinde kâğıtlarla sen kapıda belirmiştin; diğer elin cebinde, bir sağı bir solu kolaçan ediyor gibiydin. Bir an sanki göz göze geldik.

C) Orkideler tüm dünyada geniş alanlara yayılmış en büyük çiçekli bitki ailelerinden birini oluşturur. Tür sayısı için değişik kaynaklarda değişik rakamlar mevcut olmakla birlikte genel olarak 20-25 bin kadar türün yaşadığı kabul ediliyor.

D) Son yıllarda eğitim alanında yapılan reformlar, herkesin fen bilimleri, teknoloji, mühendislik ve matematik alanlarında bilgi ve proje deneyimine sahip olmasını ve 21. yüzyıl becerilerini edinmesini hedefliyor.

E) Bakterilerde antibiyotiklere karşı gelişen direnç, endişe verecek bir şekilde günden güne artıyor. Dünya Sağlık Örgütü nisan ayında sunduğu raporda antibiyotik direncinin halk sağlığını tehdit eden ve giderek de büyüyen önemli bir sorun olduğunu açıkladı.

4. Bugün bildiğimiz kadarıyla sağ elini kullanan insanların %95 kadarında dil merkezi, beynin sol tarafında yer alıyor. Fakat solakların sadece %19'unda dil merkezi beynin sağında görünürken %20 kadarında ise dil işlevi her iki beyin yarısının birlikte çalışmasıyla ortaya çıkıyor. Her iki elini kullanan insanlardaki dağılım da solaklardaki bu dağılıma çok benzemekte. Beklentiler açısından en aykırı sonuç ise solakların yaklaşık %60-70'inde dil işlevlerinin yine beynin sol tarafında yani motor olarak baskın olan tarafın karşısında olması.

Bu parça aşağıdaki düzyazı türlerinin hangisinden alınmıştır?

A) Röportaj
B) Fıkra
C) Deneme
D) Söyleşi
E) Makale

5. - Doğduğu coğrafyanın dil ve kültür özelliklerinden büyük oranda etkilenir. Âşıklar ve meddahlar tarafından anlatılır. İçeriği gerçek veya hayalî olmak üzere aşk, kahramanlık gibi konuların yahut her ikisinin bulunduğu konulardan oluşur. Genel olarak fasıl, döşeme, asıl konu, sonuç ve dua olmak üzere dört bölümden oluşur.

- Nesirle söylenmiş, inanışlardan ve törelerden bağımsız, tamamıyla hayal ürünü ve anlattıklarına inandırma iddiası olmayan kısa anlatılardır. Toplumu eğiten temel türlerin başında gelmekte olup kendine has ve çoğu zaman sembolik bir dili vardır.

Bu parçada aşağıdaki edebî türlerin hangileri hakkında bilgi verilmektedir?

A) Orta oyunu-Masal
B) Halk hikâyesi-Masal
C) Karagöz-Destan
D) Halk hikâyesi-Fıkra
E) Orta oyunu-Fabl

6. 1.OYUNCU: Söyle.

GENÇ: Söyleyeyim.

KORO: Kahve fincanının kulpu sağda mıdır, solda mıdır?

GENÇ: Ha!

1.OYUNCU: Söyle!

GENÇ: Baş üstüne!

KORO: Tereyağından kıl çekme makinesini kim icat etti?

GENÇ: Abov!

1.OYUNCU: Söyle!

GENÇ: Hayhay!

KORO: Namık Kemal yatarken sakalını, yorganın altına mı alırdı, yoksa üstüne mi sererdi?

GENÇ: Vay anam! Doktor olacağım derken doktorluk oldum. Bu öğretilenler ne işime yarar ki?..

1.OYUNCU: İşime karışma. Sadece dinle ve ezberle!

Bu parça için aşağıdakilerden hangisi <u>söylenemez</u>?

A) Komedi türünde bir oyundan alınmıştır.
B) Diyalog, soru cevap yoluyla oluşturulmuştur.
C) Betimleyici anlatıma başvurulmuştur.
D) Bir öğretim şekli eleştirilmektedir.
E) Antik tiyatroda görülen bir unsur kullanılmıştır.

7. Köroğlu beyleri barhanaya (kafile) atları ile girip koçaklar attan aşağı iner inmez o günkü gün Köroğlu'nun yetmiş beş koçağı ağır yaralı attan aşağı indi… O gece geçti, sabah açıldı. Köroğlu Kırat'ın üstüne gelir gelmez, "Bu günsü günde, hele şu beylerime bir ümit tesellisi vererek, koçaklarıma bugün de bir vur emri vereyim!" diyerek aldı Kırat'ın üstünde Köroğlu sazı:

Koçak akan sular gibi
Çağlar gümbür gümbürlenir
Eğri kılıcı beline
Bağlar gümbür gümbürlenir

Bu parçayla ilgili aşağıdakilerden hangisi <u>söylenemez</u>?

A) Olağanüstü ögelere yer verilmiştir.
B) Bir destandan alınmıştır.
C) Manzum ve mensur parçalar içerir.
D) Ait olduğu dönemin dil özelliklerini yansıtır.
E) İlahi bir bakış açısı ile anlatılmıştır.

8. Nazif, kafası altüst eve dönerdi. Ve o vakte kadar karanlık da basmış olurdu. Sokaklarda, tek bir fener yoktu. Bazı, o kadar karanlık olurdu ki Nazif, yürümek için yalnız ayaklarının değil ellerinin de yordamına ihtiyaç duyardı. Çıkrıkçılar Yokuşu'nu tırmanır ve yokuşun üst başında soluk soluğa kalırdı. Bir müddet aşağıya bakardı. Aydınlık namına yalnız istasyondaki on altı elektrik ampulünün ışığından başka bir şey görünmezdi. Sol tarafta, hapishane olarak kullanılan eski taş binanın silueti bir ikinci karanlık gibiydi. Bunun mazgallarından bazen o kadar aydınlık sızardı ki Nazif buna yekpare karanlığı bin kere tercih ederdi. Ve o vakit içini bir korku alıp Samanpazarı'na doğru daha hızlı yürümeye başlardı. Oradan Tacettin Mahallesi'ne giden dar yokuşlardan birine sapar, taştan taşa sekerek ve elleriyle kerpiç duvarlara tutunarak nihayet kan ter içinde evine varırdı.

Bu parçadan hareketle gerçekçi romanla ilgili aşağıdaki yargılardan hangisine <u>ulaşılamaz</u>?

A) Gözlem ön plana çıkarılmıştır.
B) Gerçekler yorum katılmadan aktarılmıştır.
C) Ayrıntılı betimlemelere yer verilmiştir.
D) Mekân unsuru önem kazanmıştır.
E) Kurgusal gerçeklik okuyucuya hissettirilmiştir.

